

Ökoloogilis-majanduslik analüüs

Erandid

Keskkonnaamet

Sisukord

Ökoloogilis-majanduslik analüüs	3
I. Keskkonnaeesmärkide saavutamise hindamine	4
II Pinnaveekogumi seisund on väga hea ning kavandatav tegevus ohustab seisundit	5
III Pinnaveekogumi seisund on kesine, halb või väga halb.....	7
III.1 Keskkonnaeesmärgi saavutamise tähtaja pikendamine	7
III.2 Leebema keskkonnaeesmärgi seadmine.....	7
III.3 Tugevasti muudetud veekogum ja tehisveekogum.....	8
Kasulik informatsioon	9

Ökoloogilis-majanduslik analüüs

Veeseaduse § 16 lg 2 ning keskkonnaministri 26.03.2002 määruse nr 18 „Vee erikasutusloa ja ajutise vee erikasutusloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise kord, loa taotlemiseks vajalike materjalide loetelu ja loa vormid“ § 8¹ p 3 kohaselt tuleb vee-energia saamiseks vajaliku vee erikasutusloa taotlemise materjalina esitada ka tegevuse ökoloogilis-majanduslik analüüs.

Ökoloogilis-majandusliku analüüsi käigus tuleb kõigepealt hinnata, kas kavandatav tegevus ohustab veeseaduse §-des 3⁵ ja 3⁶ nimetatud keskkonnaeesmärkide saavutamist. Kui tegevus ohustab keskkonnaeesmärkide saavutamist, siis ei arvestata seda keskkonnaeesmärgi saavutamisel sel juhul, kui tagatakse veeseaduse § 3¹² lõike 1 punktides 1, 3 ja 4 ning §-is 3¹³ sätestatud tingimuste täitmine. Oluline on analüüsis välja tuua arvutused keskkonnavalase (ökoloogilise) või sotsiaalmajandusliku kahju ja kasu kohta, mida ühe või teise tegevusega on võimalik saada. Kui kavandatavast tegevusest põhjustatud kahju (kas majanduslik või ökoloogiline või mõlemad) on suurem kui tegevusest ning tegevuse kahju ärahoidmiseks rakendatavatest meetmetest saadav keskkonnavalane või sotsiaalmajanduslik kasu, ei ole tegevus ökoloogilis-majanduslikult põhjendatud.

Ökoloogilis-majanduslik analüüs peab sisaldama järgmist infot:

- 1) Infot kavandatava tegevuse kohta ning hinnangut keskkonnaeesmärkide saavutamise kohta ja**
- 2) infot veeseaduse § 3¹² lõike 1 punktides 1, 3 ja 4 ning §-is 3¹³ sätestatud tingimuste täitmise kohta või**
- 3) infot veeseaduse §3⁹, 3¹⁰ või 3²³ sätestatud tingimuste täitmise kohta.**

I. Keskkonaeesmärkide saavutamise hindamine

Veeseaduse §3⁵ lg 2 alusel tuleb pinna- ja põhjavee hea seisund, kaasa arvatud tehisveekogumite ning tugevasti muudetud veekogumite hea keemiline seisund ja hea ökoloogiline potentsiaal saavutada 2015. aasta 22. detsembriks.

Veeseaduse §3⁵ lg 6 alusel on keskkonaeesmärgid sätestatud veekogumite kaupa ning seaduse § 3⁹–3¹² alusel kohaldatavad keskkonaeesmärkide saavutamise erandid sätestatud veemajanduskavas.

Veeseaduse § 3² lg 3 alusel on Eesti territoorium jagatud järgmisteks vesikondadeks: Lääne-Eesti, Ida-Eesti ja Koiva vesikond.

Veeseaduse § 3¹⁷ lg 1 alusel koostatakse veemajanduskava iga vesikonna või piiriülese vesikonna Eestis paikneva osa kohta.

1. Tegevuse ja olukorra kirjeldus, sh veekeskonda mõjutatavate tegevuste kirjeldus (tegevuse eesmärk, asukoha info, tegevuse iseloomustus, rajatiste konstruktsioon ja eripära, milliseid turbiine ja generaatoreid (*sh võimsus kW*) ja tehnoloogiaid kasutatakse, vooluhulgad (sh ökoloogiline miinimumvooluhulk m³ ja selle tagamine jm oluline info).

2. Kavandatava tegevuse asukoha looduskaitsealine info ja piirangud.

3. Selgitused, kas tegevus halvendab veekogu seisundit või võib tuua kaasa muutusi veekogumi seisundis ning võib lõpptulemusena viia selleni, et ei saavutata head ökoloogilist seisundit, head ökoloogilist potentsiaali või ei suudeta ära hoida veekogumi seisundi edasist halvenemist. Tuua välja kas ja kuidas kavandatav tegevus mõjutab kaitstava ala kaitse-eesmärkide saavutamist.

Analüüsida punktides 1-3 väljatoodud infot. Selgitada tuleb milline on veekogumi seisund, seda nii veemajanduskava kui ka ajakohastatud veekogumite koondhinnangute alusel - milline on pinnaveekogumi keskkonaeesmärk, milline on seisund täna, mis on mittehea seisundi puhul selle põhjuseks (mittehea seisundi element).

4. Kas kavandatud tegevus välistab püsivalt või takistab teiste samas vesikonnas olevate veekogumite eesmärkide saavutamist.

Anda hinnang kas kavandatav tegevus mõjutab vaid asukohapõhist veekogumit või suuremat vetevõrku. Nt Sindi pais on väga mitmete veekogumite mittehea seisundi põhjuseks.

II Pinnaveekogumi seisund on väga hea ning kavandatav tegevus ohustab seisundit

Veeseaduse § 3¹². Muudatused põhjaveekogumi veetasemes ja pinnaveekogumi füüsilistes omadustes ning arendustegevus

*(1) Kui veekogumi head seisundit või head ökoloogilist potentsiaali ei saavutata või kui veekogumi seisundi halvenemist ei suudeta ära hoida põhjaveekogumi veetaseme muutumise tõttu või pinnaveekogumi füüsiliste omaduste uute muutuste tõttu või kui uue säästva arendustegevuse tõttu langeb pinnaveekogum **väga heast** seisundist **heasse** seisundisse, siis ei arvestata seda keskkonnaeesmärgi saavutamisel sel juhul, kui:*

1) veekogumi seisundile avalduva kahjuliku mõju leevendamiseks võetakse tarvitusele kõik võimalikud meetmed;

2) muudatuste põhjused on kirjeldatud veemajanduskavas ning keskkonnaeesmärgid vaadatakse uuesti läbi iga kuue aasta järel;

3) muudatuste põhjused on ülekaaluka avaliku huvi objekt ja/või nendest muudatustest inimese tervisele, ohutuse tagamisele või säästvatele arengule tulenevad hüved kaaluvad üles keskkonnaeesmärgi saavutamisest keskkonnale või ühiskonnale tulenevad hüved;

4) veekogumis toimuvatest muutustest saadavat hüve ei ole tehniliste võimaluste või ülemäära suurte kulude tõttu võimalik saavutada muude vahenditega, mis oleksid keskkonna seisukohast oluliselt paremad.

Tegevust võib lubada kui VeeS § 3¹² toodud tingimused on täidetud. Lisainfo ja abiküsimused tingimuste põhjendamiseks:

1. Millised on kavandatud tegevusega kaasnevad keskkonnavalased positiivsed ja negatiivsed mõjud, mõjude ulatus.

2. Millised on kavandatud tegevusega kaasnevad majanduslikud positiivsed ja negatiivsed mõjud, mõjude ulatus.

3. Milline on kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnavalane ja majanduslik kulu ja tulu.

Kirjeldada kulud ja tulud ja väljendada need võimalusel eurodes. Väärtused, mida ei ole võimalik eurodes väljendada, tuleb kirjeldada ning lisada muud võimalikud arvulised suurused selle kirjeldamiseks. Nt näidata ära objekti külasthanud turistide arv, kui see on teada.

4. Teave selle kohta millised on võimalikud leevendavad meetmed ning milliseid neist kavandatava tegevusega kaasnevate kahjulike mõjude vältimiseks rakendatakse. Lisada milline on meetmete rakendamise mõju (efektiivsus) ning millised on rakendamisega seotud kulud.

5. Teave selle kohta kas kavandatava tegevusega kaasnev veekogumi seisundi muutus on ülekaaluka avaliku huvi objekt ning milles see huvi väljendub.

Kirjeldada, kas kavandatavat tegevust toetab avalik huvi, milles see väljendub, kui palju on puudutatud isikuid. Loetleda kõik seotud huvigrupid ja võimalusel tuua välja arvulised väärtused nende kirjeldamiseks.

6. Teave selle kohta millised on veekogumi seisundi muudatustes tulenevad hüved inimese tervisele, ohutuse tagamisele või säästvatele arengule ning kas need on suuremad kui keskkonnaeesmärgi saavutamisest tulenevad hüved keskkonnale või ühiskonnale. Kas tegevus tagab inimestele vähemalt samad võimalused keskkonna kasutamiseks ega takista ühegi kehtiva keskkonnanõude rakendamist ning kas vee erikasutusega kaasneb maaomanike ja teiste veekasutajate õiguste kitsendamine.

7. Analüüs, kas tegevusest, mis põhjustab veekogu seisundi muutust, saadavat kasu on võimalik saavutada muude vahenditega, mis on tehniliselt võimalikud ja ei põhjusta ülemääraseid kulusid ning mis on keskkonna seisukohalt väikseima negatiivse mõjuga.

Analüüsi kokkuvõtte peaks andma hinnangu kas veekogu seisundi muutmine on ökoloogilis-majanduslikult põhjendatud.

Kui seisundi muutmine on põhjendatud, võib kavandatavat tegevust lubada seades selleks erandi.

Erandi seadmise ettepanek tehakse veemajanduskavas, kus esitatakse selle määramise aluseks olevad põhjendused. Erandi määramine ja selle põhjendused vaadatakse uuesti läbi ja vajaduse korral ajakohastatakse iga kuue aasta järel.

III Pinnaveekogumi seisund on kesine, halb või väga halb

Kui pinnaveekogumi seisund on kesine, halb või väga halb, siis juhul kui on täidetud veeseaduse § 3⁹, § 3¹⁰, 3¹³ või § 3²³ toodud tingimused, siis on võimalik pinnaveekogumile seada pikendatud eesmärk, leebem eesmärk või muuta veekogum tugevasti muudetud kogumiks. Juhul kui tingimused ei ole täidetud, tuleb rakendada meetmeid hea seisundi saavutamiseks.

III.1 Keskkonnaeesmärgi saavutamise tähtaja pikendamine

§ 3⁹. Keskkonnaeesmärgi saavutamise tähtaja pikendamine

(1) Käesolevas seaduses sätestatud keskkonnaeesmärgi saavutamise tähtaega võib pikendada selle eesmärgi järkjärguliseks saavutamiseks, kui hoitakse ära veekogumi seisundi edasine halvenemine ning kui on kindlaks tehtud, et veekogumis ei ole keskkonnaeesmärki võimalik saavutada ühel või mitmel järgmistest põhjustest:

1) meetmete rakendamine täies ulatuses on tehniliste võimaluste tõttu võimalik üksnes etappidena, mis ületavad keskkonnaeesmärgi saavutamise tähtaja;

2) meetmete rakendamine tähtaja jooksul on ülemäära kulukas;

3) keskkonnaeesmärgi saavutamine tähtajaks ei ole võimalik looduslike tingimuste tõttu.

Põhjenduste andmisel tuleb selgitada kas ja mis ajal on meetmete rakendamine võimalik. Selgitada kas eesmärgi täitmine on võimalik mingit etappide kaupa tuues põhjendused etappide seadmiseks. Märkida meetme hinnanguline maksumus ja näidata kas selleks tegevuseks on võimalik taotleda toetust. Tuua välja kas keskkonnaeesmärgi saavutamine on võimatu looduslike tingimuste tõttu.

III.2 Leebema keskkonnaeesmärgi seadmine

§ 3¹⁰. Leebema keskkonnaeesmärgi seadmine

(1) Käesolevas seaduses sätestatud keskkonnaeesmärgist leebemat eesmärki võib veekogumi suhtes seada üksnes siis, kui veekogumi seisund on looduslike tingimuste tõttu sedavõrd halb või kui käesoleva seaduse § 318 kohaste analüüside ja ülevaadete põhjal on kindlaks tehtud, et veekogumi seisund on inimtegevusest mõjutatud sellises ulatuses, et keskkonnaeesmärgi saavutamine on võimatu või ülemäära kulukas ning kui:

1) keskkonnaalaseid või sotsiaal-majanduslikke vajadusi, mida selline inimtegevus rahuldab, ei ole võimalik rahuldada muude vahenditega, mis oleksid keskkonna seisukohast oluliselt paremad ning ei tooks kaasa ülemäära suuri kulutusi;

2) on tagatud pinnaveekogumi parima võimaliku ökoloogilise ja keemilise seisundi saavutamine, võttes arvesse mõju, mida inimtegevuse või reostuse iseloomu tõttu ei ole võimalik mõistlikult ära hoida;

3) põhjaveekogumi hea seisundi võimalikud muutused on minimaalsed, võttes arvesse mõju, mida inimtegevuse või reostuse iseloomu tõttu ei ole võimalik mõistlikult ära hoida;

4) on tagatud, et veekogumi seisund ei muutu edaspidi veel halvemaks.

Milliseid vajadusi rahuldab kavandatav tegevus – nt paisutusega on seotud mälestised, supuskohad, virgestusalad jms. Loetleda kõik seotud huvigrupid ja võimalusel tuua välja arvulised väärtused nende kirjeldamiseks.

Mis on kavandatavale tegevusele alternatiiviks – kas on valikuvõimalust, milline on nende mõju keskkonnale, millised on nendega seotud kulud-tulud.

Kirjeldada kuidas tagatakse pinnaveekogumi võimalikult parim ökoloogiline ja keemiline seisund või ökoloogiline potentsiaal – milliseid meetmeid rakendatakse ja kuidas välditakse seisundi halvenemist. Anda hinnang kas tegevusel on mõju põhjaveele.

III.3 Tugevasti muudetud veekogum ja tehisveekogum

§ 3²³. Tugevasti muudetud veekogum ja tehisveekogum

(1) Tugevasti muudetud veekogu ja tehisveekogu või nende osa võib lugeda tugevasti muudetud veekogumiks või tehisveekogumiks juhul, kui:

1) inimtegevusest põhjustatud hüdro-morfoloogilised muutused ei võimalda veekogu hea ökoloogilise seisundi saavutamist ja veekogu hüdro-morfoloogiliste omaduste taastamine avaldaks märkimisväärset kahjulikku mõju keskkonnale, navigatsioonile, sealhulgas sadamarajatistele, puhkeaja veetmise võimalustele, vee varumisele eeskätt joogiveevarustuse tagamiseks, elektrienergia tootmiseks või niisutuseks, veerežiimi reguleerimisele, üleujutuste vastu kindlustamisele, maaparandusele või muule olulisele jätkusuutlikku inimarengut toetavale tegevusele;

2) veekogu muudetud iseloomust tulenevat kasu ei ole tehniliste võimaluste või ebaproportsionaalselt suurte kulude tõttu võimalik saavutada muude vahenditega, mis oleksid keskkonna seisukohast oluliselt paremad.

Tingimusi kirjeldades tuleb välja tuua kõik kavandatava tegevusega seotud osapooled, nende saadav otsene ja kaudne kasu (seaduses nimetatud valdkonnad, VeeS § 3²³ lg 1 p 1) nüüd ja juhul, kui võetaks tarvitusele keskkonnamäärangiga saavutamiseks vajalikud meetmed (nt kalapääsu rajamine). Anda hinnang veekogu muudetud iseloomust saadav kasu kohta ja võrrelda seda alternatiivsete lahenduste kulude ja keskkonnamõjudega.

Taotlejal tuleb anda põhjendused kõikide III.1-III.3 alapunktides toodud veeseaduse sätete kohta.

Kui seisundi muutmine on põhjendatud, võib kavandatavat tegevust lubada seades selleks erandi.

Erandi seadmise ettepanek tehakse veemajanduskavas, kus esitatakse selle määramise aluseks olevad põhjendused. Erandi määramine ja selle põhjendused vaadatakse uuesti läbi ja vajaduse korral ajakohastatakse iga kuue aasta järel.

Kasulik informatsioon

Veeseaduse §35 lg 2 alusel tuleb pinna- ja põhjavee hea seisund, kaasa arvatud tehisveekogumite ning tugevasti muudetud veekogumite hea keemiline seisund ja hea ökoloogiline potentsiaal saavutada 2015. aasta 22. detsembriks. Esimene veemajandusperiood lõppes 2015. a 22.detsembril. Alates 7.jaanuarist 2016 on kinnitatud uued veemajanduskavad ja seatud eesmärgid aastaks 2021.

Veeseaduse §3⁵ lg 6 alusel on keskkonnaeesmärgid sätestatud veekogumite kaupa ning seaduse § 3⁹-3¹² alusel kohaldatavad keskkonnaeesmärkide saavutamise erandid sätestatud veemajanduskavas.

Veeseaduse § 3² lg 3 alusel on Eesti territoorium jagatud järgmisteks vesikondadeks: Lääne-Eesti, Ida-Eesti ja Koiva vesikond.

Veeseaduse § 3¹⁷ lg 1 alusel koostatakse veemajanduskava iga vesikonna või piiriülese vesikonna Eestis paikneva osa kohta.

Veekogumite seisundid ja keskkonnaeesmärgid on määratud Lääne-Eesti, Ida-Eesti või Koiva vesikonna veemajanduskavas. 2015-2021 aastate kohta koostatud veemajanduskavad on leitavad Keskkonnaministeeriumi kodulehel <http://www.envir.ee/vmk2015-2021> ja Keskkonnaameti vesikondade kodulehel <http://vesikonnad.keskkonnaamet.ee/?op=body&id=6>.

Igal aastal vaadatakse pinnaveekogumite seisundite vahehindangud üle ja ajakohastatakse vastavalt laekunud uuele informatsioonile ja seire andmetele. Ajakohastatud seisundi info leiab Keskkonnaagentuuri kodulehel: <http://www.keskkonnaagentuur.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/pinnavesi/veekogumite-seisundiinfo>.

Riikliku seire info Keskkonnaagentuuri lehelt: <http://seire.keskkonnainfo.ee/>

Veekogumite seisundid ja keskkonnaeesmärgid on määratud Lääne-Eesti, Ida-Eesti või Koiva vesikonna veemajanduskavas.